



**CẤU TRÚC CỦA NGÀNH LUẬT
BVMT
KINH NGHIỆM MỘT SỐ QUỐC GIA
VÀ BÀI HỌC CHO VIỆT NAM**

1

Nguyễn Minh Đức

NỘI DUNG

- Nghiên cứu so sánh
 - Trung Quốc
 - Hàn Quốc
 - Thái Lan
 - Liên bang Nga
 - Singapore
- Bài học cho Việt Nam
 - Pháp điển hay thực tiễn?
 - Đánh giá tác động môi trường
 - Quản lý vật chất nguy hại
 - Quy hoạch môi trường / Phân vùng quản lý
 - Chế tài Hình sự
 - Chế tài Kỷ luật

TRUNG QUỐC

- Điều kiện tự nhiên rất đa dạng
- Kinh tế phát triển nóng
- Quốc gia đơn nhất
- Hệ thống pháp luật xã hội chủ nghĩa (mang màu sắc Trung Quốc)
 - Coi trọng văn bản pháp luật thành văn
 - Mức độ pháp điển hóa thấp
 - Coi trọng hình phạt, chế tài

LỊCH SỬ PHÁP LUẬT BVMT

- 1979: Luật BVMT (đầu tiên)
- 1984: Luật BVMT nước
- 1989: Luật BVMT (mới)
- 1995: Luật Ngăn ngừa và kiểm soát ô nhiễm chất thải rắn
- 1995: Luật Ngăn ngừa và kiểm soát ô nhiễm không khí
- 1996: Luật Ngăn ngừa và kiểm soát ô nhiễm nước (mới)
- 1996: Luật Ngăn ngừa và kiểm soát tiếng ồn
- 1999: Luật BVMT biển
- 2002: Luật Đánh giá tác động môi trường

LUẬT BVMT

- Quy định chung
 - Mục đích, đối tượng, phạm vi, nguyên tắc
- Giám sát và quản lý môi trường
 - Tiêu chuẩn môi trường, hệ thống quan trắc, ĐTM,
- Bảo vệ và cải thiện môi trường
 - BVMT tự nhiên, trong xây dựng, trong khai thác tài nguyên, nông nghiệp, vùng biển, quy hoạch đô thị
- Ngăn ngừa và kiểm soát ô nhiễm môi trường
 - Các nghĩa vụ: báo cáo, nộp phí chất thải, phục hồi môi trường, đáp ứng năng lực, kiểm soát hóa chất độc hại
- Trách nhiệm pháp lý
 - Các hành vi bị xử lý, các biện pháp xử lý cả hành chính, hình sự, kỷ luật. Mở cho trách nhiệm dân sự.

- Nước
 - Quản lý chung, nước mặt, nước ngầm
- Không khí
 - Quản lý chung, đốt than, động cơ, bụi, mùi
- Chất thải rắn
 - Quản lý chung, chất thải thông thường (cơ bản, công nghiệp, đô thị), chất thải nguy hại
- Tiếng ồn
 - Quản lý chung, công nghiệp, xây dựng, giao thông, khác
- Biển
 - Quản lý chung, mảng xanh, từ đất liền, từ dự án ven biển, từ dự án trên biển, xả thải ra biển, tàu chở dầu
- ĐTM
 - Quản lý chung, ĐTM cho quy hoạch, ĐTM cho dự án

ĐẶC ĐIỂM PHÁP LUẬT BVMT CỦA TRUNG QUỐC

- Mức độ pháp điển hóa thấp
- Có một luật chung và nhiều luật cho từng vấn đề cụ thể
- Luôn có quy định về chế tài hành chính, hình sự và **Kỷ luật**
- ĐTM là một đạo luật riêng

HÀN QUỐC

- Không có sông lớn, không có đồng bằng rộng
- Công nghiệp hóa tương đối cao, đã qua thời kỳ sản xuất gia công
- Hệ thống pháp luật Civil law, nhưng chịu ảnh hưởng lớn của Hoa Kỳ
- Bộ Lập pháp chịu trách nhiệm về toàn bộ hệ thống văn bản pháp luật

LỊCH SỬ PHÁP LUẬT BVMT

- 1961 – 1990
 - 15 đạo luật liên quan
 - Luật BVMT (1963, 1977)
 - Luật Quản lý vật chất độc hại và nguy hiểm (1963)
 - Luật Kiểm soát chất thải (1961, 1986)
- 1990 – 2008
 - 1990: Tách luật BVMT thành một luật khung và 4 luật con
 - Luật Khung về Chính sách môi trường
 - Luật Không khí sạch, Luật Tiếng ồn, Luật Chất lượng nước, Luật Giải quyết tranh chấp môi trường
 - Tiếp tục ban hành: Luật Sức khỏe môi trường (2008), Luật Khung về PTBV (2007), Luật ĐTM (2006), Luật Không khí đô thị (2003), Luật Quan trắc, phân tích MT (2006), Luật Trách nhiệm chi trả cải thiện môi trường (1991)
- 2008 – nay
 - Không có thay đổi về cấu trúc, chỉ thay đổi về mức độ kiểm soát

LUẬT KHUNG VỀ CHÍNH SÁCH MÔI TRƯỜNG

- Không xác định quyền và nghĩa vụ
- Chỉ liệt kê các chính sách, công cụ BVMT mà nhà nước có thể sử dụng
 - Tiêu chuẩn môi trường
 - Quy hoạch môi trường
 - Quan trắc và đánh giá môi trường
 - Tuyên truyền giáo dục
 - Hợp tác quốc tế
 - Khoa học công nghệ
 - Nhà nước trực tiếp đầu tư
 - Thông báo mức độ phát thải được phép
 - Kiểm soát đặc biệt (đối với hóa chất độc hại, khu vực đã ô nhiễm)
 - Đánh giá tác động môi trường
 - Giải quyết tranh chấp môi trường
 - Thuế
- Đối với mỗi công cụ chỉ đưa nguyên tắc áp dụng

ĐẶC ĐIỂM PHÁP LUẬT BVMT CỦA HÀN QUỐC

- Mô hình một luật khung và nhiều luật con
- Luật Khung chỉ đề cập đến các công cụ BVMT của nhà nước
- Luật con được ban hành tùy thuộc vào nhu cầu thực tiễn
- Khi ban hành luật con, luật chung sẽ được giới hạn lại phạm vi điều chỉnh
- Luôn có nội dung về trách nhiệm pháp lý
- Có luật riêng về ĐTM, luật riêng về quản lý hóa chất độc hại.

THÁI LAN

- Điều kiện tự nhiên giống Việt Nam
- Cấu trúc nền kinh tế cũng tương đồng Việt Nam, nhưng có mức độ mở cửa lớn hơn
- Hệ thống pháp luật Civil law, chịu một số ảnh hưởng của Common law
 - coi trọng pháp điển hóa, nhưng nội dung quy định lại thường lấy từ các nước common law
 - Năng lực thực thi pháp luật còn hạn chế

LỊCH SỬ PHÁP LUẬT BVMT

- Luật Tăng cường và bảo vệ chất lượng môi trường (NEQA) (1975, 1992)
- Luật về Vật chất nguy hại (1967, 1992)

NEQA (1975)

- Thành lập ban Môi trường Quốc gia
- Các công cụ
 - Tiêu chuẩn môi trường, quan trắc môi trường
 - ĐTM
 - Xử lý trường hợp khẩn cấp

→ Thực thi yếu kém

NEQA 1992

- Thành lập cơ quan BVMT tại cả cấp TW và địa phương, lập Quỹ môi trường Quốc gia
- Quy định chung
 - Ghi nhận quyền chung và nghĩa vụ chung của người dân
- ĐTM (quy định rất chi tiết)
- Kiểm soát ô nhiễm
 - Tiêu chuẩn chất thải, khu vực kiểm soát ô nhiễm, ô nhiễm không khí, tiếng ồn, nước, chất thải, quan trắc, thanh tra, phí dịch vụ, xử lý hành chính
- Phân vùng khu vực được bảo vệ đặc biệt và khu vực đã ô nhiễm nghiêm trọng
- Trách nhiệm hình sự
 - 14 tội, có hành vi và có mức phạt tiền, phạt tù

LUẬT VẬT CHẤT NGUY HẠI (1992)

- Quản lý vật chất nguy hại qua các khâu
 - Sản xuất
 - Nhập khẩu
 - Xuất khẩu
 - Phân phối
 - Sử dụng
- Vật chất nguy hại gồm
 - Hóa chất độc hại
 - Vật liệu phóng xạ
 - Chế phẩm sinh học

ĐẶC ĐIỂM PHÁP LUẬT BVMT TẠI THÁI LAN

- Mức độ pháp điển hóa cao (thiếu khả thi và nhanh chóng lạc hậu)
- NEQA ôm quá nhiều công cụ, cố gắng quy định quyền và nghĩa vụ cụ thể, nhưng lại không đủ chi tiết
- Có đạo luật riêng về Vật chất nguy hại
- Định tội danh trong luật BVMT
- Thực thi pháp luật BVMT còn hạn chế (kiểm toán môi trường, quan trắc môi trường, ĐTM)

LIÊN BANG NGA

- Điều kiện tự nhiên rộng lớn, đa dạng
- Kinh tế: Công nghiệp nặng, khai thác tài nguyên, diện tích cây lương thực
- Nhà nước liên bang
- Pháp luật xã hội chủ nghĩa đã bị Tây hóa
 - Coi trọng pháp điển hóa

HỆ THỐNG PHÁP LUẬT BVMT

- Các luật liên quan trực tiếp
 - Luật BVMT 2002
 - Luật Kiểm định sinh thái (thực chất là ĐTM) 1995
 - Luật Bảo vệ bầu khí quyển
 - Luật Chất thải
 - Nỗ lực pháp điển hóa 4 đạo luật này thành Bộ luật Môi trường đã được đề ra, nhưng không được chấp thuận
- Các luật có một phần nội dung về BVMT
 - Luật Vệ sinh dịch tễ 2001
 - Luật về các khu vực bảo vệ đặc biệt 1995
 - Luật Năng lượng nguyên tử, Luật An toàn phóng xạ, Luật Vũ khí hóa học, Luật Biến đổi gen, Luật An toàn công nghiệp

LUẬT BVMT 2002

- Quy định chung
 - Nguyên tắc, hệ thống cơ quan BVMT
- Các công cụ
 - Quy hoạch, công cụ kinh tế, quan trắc, tiêu chuẩn môi trường, áp dụng khoa học kỹ thuật, giáo dục, xử lý vi phạm, giải quyết tranh chấp, hợp tác quốc tế
- BVMT trong các hoạt động cụ thể
 - Thi công, thiết kế, quy hoạch xây dựng, nhà máy điện, quan sự, quốc phòng, nông nghiệp, sử dụng phân bón, thủy lợi, giao thông, khai khoáng, sử dụng vật chất nguy hại, xử lý chất thải... → chỉ mang tính tuyên ngôn

BẢO VỆ THÀNH PHẦN MÔI TRƯỜNG

- Nước: Bộ luật Nước (gồm cả nội dung về khía cạnh tài nguyên và khía cạnh môi trường)
- Đất: Bộ luật Đất (cũng gồm cả khía cạnh tài nguyên và khía cạnh môi trường)
- Không khí: Luật Bảo vệ bầu khí quyển

ĐẶC ĐIỂM PHÁP LUẬT BVMT CỦA LIÊN BANG NGA

- Tính pháp điển hóa khá cao, thậm chí còn muốn đẩy lên thành Bộ luật
- Các thành phần môi trường được tiếp cận cả ở góc độ tài nguyên và góc độ môi trường trong cùng một văn bản
- Có luật riêng về ĐTM

→ Thực thi không tốt

SINGAPORE

- Quốc đảo, diện tích rất nhỏ, không có khu vực nguyên sinh
- Toàn bộ là đô thị, không có nông thôn, không có cộng đồng thiểu số
- Công nghiệp, dịch vụ: hóa dầu, đóng tàu, cảng biển, du lịch, y tế, giáo dục, văn phòng, ngân hàng
- Hệ thống pháp luật common law, nhưng rất đặc thù
 - Tòa án vẫn độc lập, nhưng văn bản pháp luật là nguồn luật chính
 - Nhà nước tham gia vào rất nhiều lĩnh vực kinh tế, xã hội
 - Coi trọng chế tài nghiêm khắc

HỆ THỐNG PHÁP LUẬT BVMT

- Luật chuyên về BVMT
 - Luật Quản lý và bảo vệ môi trường (1999, sửa đổi 15 lần)
 - Luật Chất thải
 - Luật Chất thải nguy hại
 - Luật Không khí sạch
- Luật liên quan (có quy định rõ quyền và nghĩa vụ BVMT)
 - Luật Nhà máy
 - Luật Hóa chất
 - Luật Dầu khí
 - Luật Giao thông
 - Luật Xuất nhập khẩu

ĐẶC ĐIỂM PHÁP LUẬT BVMT CỦA SINGAPORE

- Các quy định về BVMT phân tán trong nhiều đạo luật khác
- Sử dụng mạnh công cụ tiêu chuẩn kỹ thuật và cấp phép
- Coi trọng chế tài, quy định chế tài luôn trong đạo luật

→ Thực thi cực kỳ hiệu quả

BÀI HỌC CHO VIỆT NAM

- **Quan điểm:**
 - *Pháp điển hay thực tiễn?*
- **Đánh giá tác động môi trường:**
 - *Luật riêng hay Nghị định?*
- **Quản lý vật chất nguy hại:**
 - *Cắt khúc hay liền mạch?*
- **Quy hoạch môi trường:**
 - *Kế hoạch hành động hay phân vùng quản lý?*
- **Chế tài Hình sự:**
 - *Luật BVMT hay Bộ luật Hình sự?*
- **Chế tài Kỹ luật:**
 - *Có hay không?*



CÂU HỎI VÀ THẢO LUẬN

Nguyễn
Minh Đức

[minhducgav
@gmail.com](mailto:minhducgav@gmail.com)